

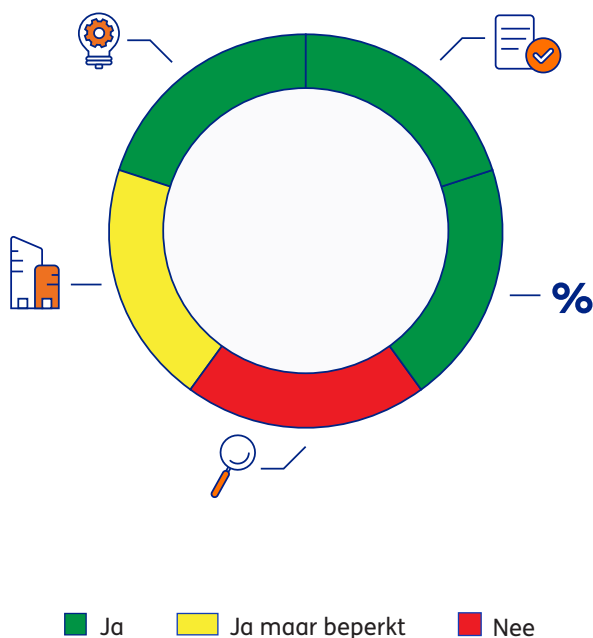
TNO Innovatiemonitor

Introductie

Dit is de tweede keer dat TNO de verkiezingsprogramma's onder de loep neemt met de Innovatiemonitor. Hebben de verschillende politieke partijen innovatie opgenomen in hun verkiezingsprogramma? Want het oplossen van de grote maatschappelijke uitdagingen waarvoor een nieuw kabinet staat kan niet zonder innovatie. Na de toelichting en samenvatting volgen de resultaten per politieke partij.

Hoe werkt de TNO Innovatiemonitor?

De weging is kwalitatief: als in het partijprogramma concrete voorstellen zijn opgenomen over innovatie, dan wordt dit grafisch weergegeven met de kleur groen. Als het aantal voorstellen beperkt is, dan wordt dit weergegeven met de kleur geel. En als er geen voorstellen genoemd worden, dan wordt dit met rood weergegeven.^{1,2}

Legenda

Innovatie genoemd: Wordt innovatie genoemd in het verkiezingsprogramma en heeft de partij plannen om innovatie te bevorderen?

3% Lissabon: Streeft de partij naar het bereiken van het Lissabon-doel om 3% van het Bruto Binnenlands Product te investeren in Research & Development (R&D)?

Langetermijnvisie: Heeft de partij een langetermijnvisie en -strategie op innovatie?

Versterken innovatieklimaat: Doet de partij concrete voorstellen om grote bedrijven, MKB en startups/scale-ups te ondersteunen? Bijvoorbeeld door het verminderen van regeldruk, het (co-) investeren in voor de markt nog te risicovolle R&D-projecten, het verbeteren van de (technische) infrastructuur van NL, financiering van startups en scaleups, etc.¹

Innovatie voor maatschappelijke opgaven: Zet de partij innovatie in bij het aanpakken van meerdere maatschappelijke vraagstukken?²

1. Groen (2 of meer maatregelen genoemd, geel (1 maatregel), rood (niet genoemd).

2. Groen (4 of meer thema's), geel (2 of 3 thema's), rood (0 of 1 thema's).

Samenvatting

		%			
GL/PvdA					
CDA					
VVD					
D66					
CU					
Volt					
NSC					
SP					
BBB					
SGP					
JA21					
PvdD					
FvD					
PVV					
Denk					

Legenda

Innovatie genoemd: Wordt innovatie genoemd in het verkiezingsprogramma en heeft de partij plannen om innovatie te bevorderen?

% **3% Lissabon:** Streeft de partij naar het bereiken van het Lissabon-doel om 3% van het Bruto Binnenlands Product te investeren in Research & Development (R&D)?

Langetermijnvisie: Heeft de partij een langetermijnvisie en -strategie op innovatie?

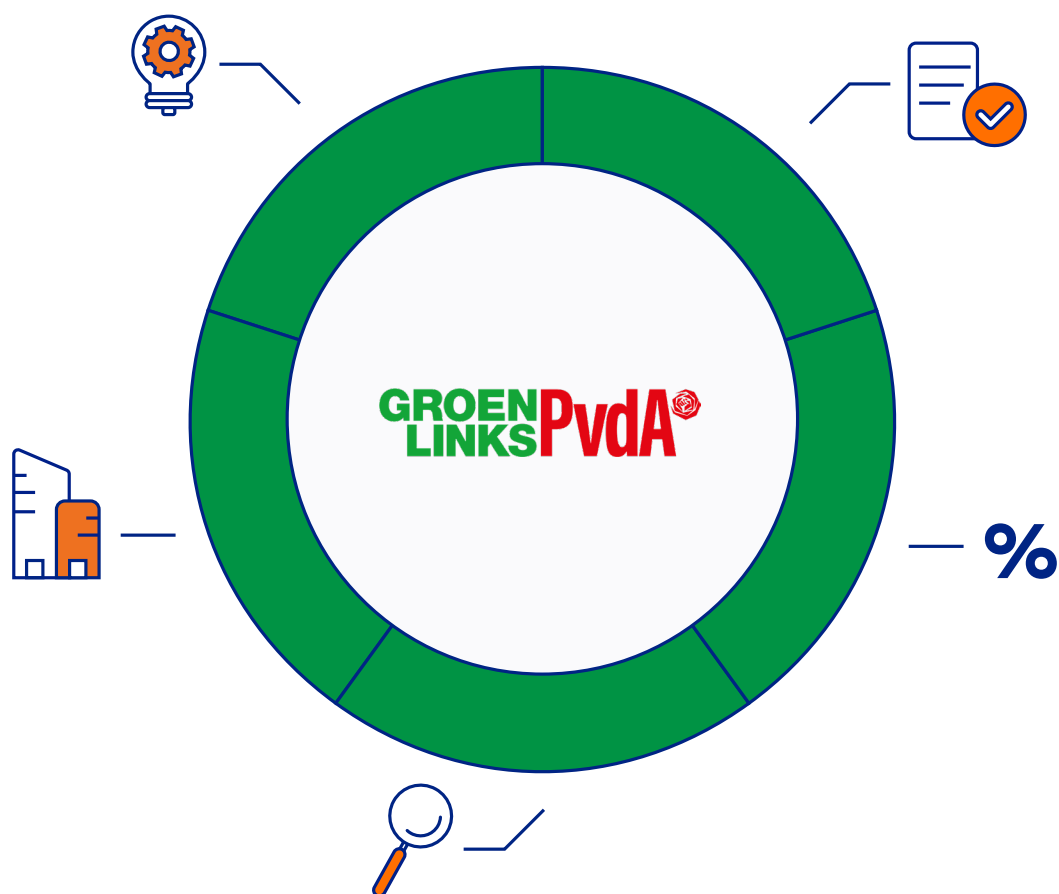
Versterken innovatieklimaat: Doet de partij concrete voorstellen om bedrijven, MKB en startups/scale-ups te ondersteunen? Bijvoorbeeld door het tegengaan van regeldruk, R&D budgetten en investeringen in voor de markt nog te risicovolle projecten.

Innovatie voor maatschappelijke opgaven: Zet de partij innovatie in bij het aanpakken van meerdere maatschappelijke vraagstukken?

- Ja
- Ja maar beperkt
- Nee
- Verkiezingsprogramma nog niet bekend

GL/PvdA

GroenLinks-PvdA wil met een Toekomstfonds van 25 miljard euro de economie een impuls geven, door te investeren in een duurzame, innovatieve industrie, wetenschap, onderzoek en nieuwe spoorlijnen. Ook wil de partij dat de overheid gaat mee-investeren in baanbrekende innovaties. Het ondersteunt regio's zoals Brainport en Food Valley door investeringen in woningen en infrastructuur. De expatregeling wil GroenLinks-PvdA afbouwen.

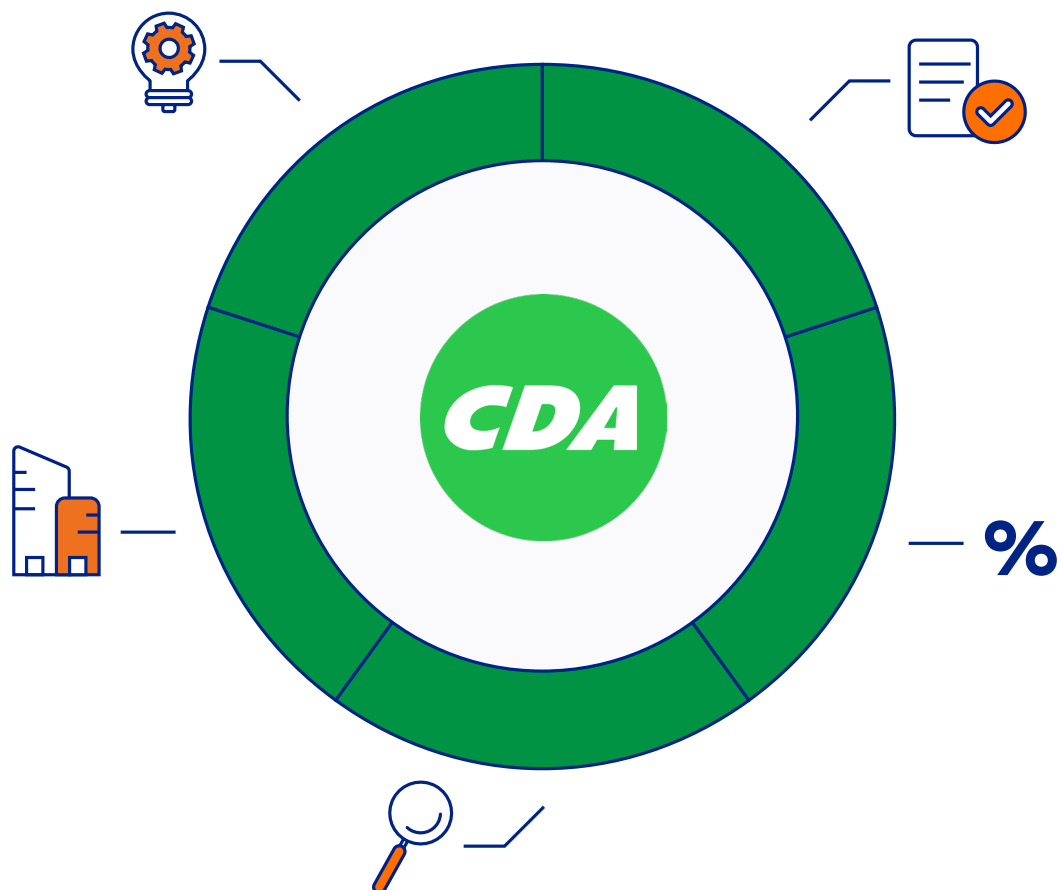

■ Ja ■ Ja maar beperkt ■ Nee

Bron: GroenLinks-PvdA conceptverkiezingsprogramma 2025

CDA

Het CDA wil het Groeifonds een nieuwe impuls geven om te investeren in nieuwe technologieën. Ook wil het CDA een gezamenlijk innovatieprogramma van Defensie en Economische Zaken waarbij samengewerkt wordt met het bedrijfsleven en kennisinstellingen. Voor start- en scale-ups wil het CDA een aangepaste regeling voor winstdeling zodat bedrijven makkelijker werknemers aan zich te kunnen binden. Daarnaast wil het CDA versnipperde fiscale regelingen vereenvoudigen om ondernemers te ondersteunen bij investeren, innoveren en werkgeverschap.

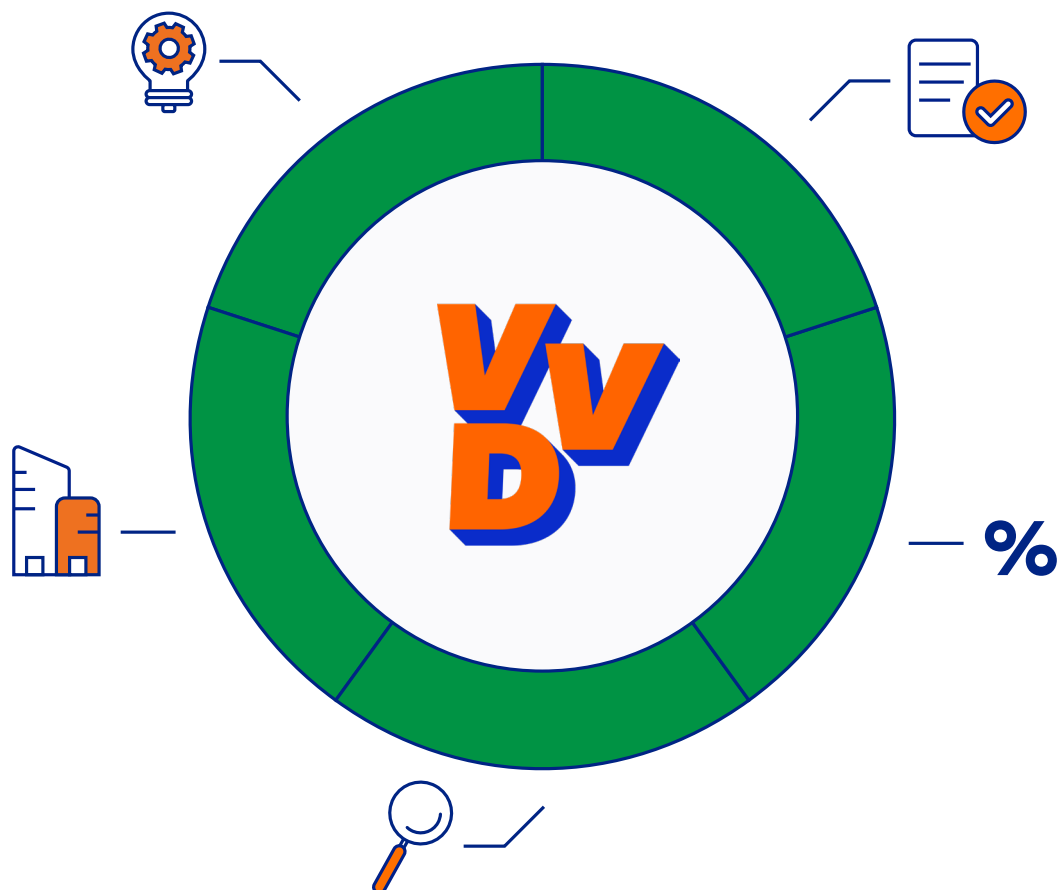

■ Ja ■ Ja maar beperkt ■ Nee

Bron: CDA conceptverkiezingsprogramma 2025

VVD

De VVD wil een investeringsmaatschappij oprichten voor het ondersteunen van start- en scale-ups. Ook wil de VVD een fonds oprichten om daarmee in te zetten op AI: voor een AI-fabriek in Groningen, een AI-gigafabriek en een AI-hub. Hoge elektriciteitskosten wil de VVD onder andere aanpakken door het verlengen van de Indirecte KostenCompensatie-regeling, en het aanwijzen van de regio Flevoland-Gelderland-Utrecht als innovatiegebied. Daarnaast richt de partij zich op het uitrollen van kernenergie en de daarbij horende kennisinfrastructuur.

■ Ja

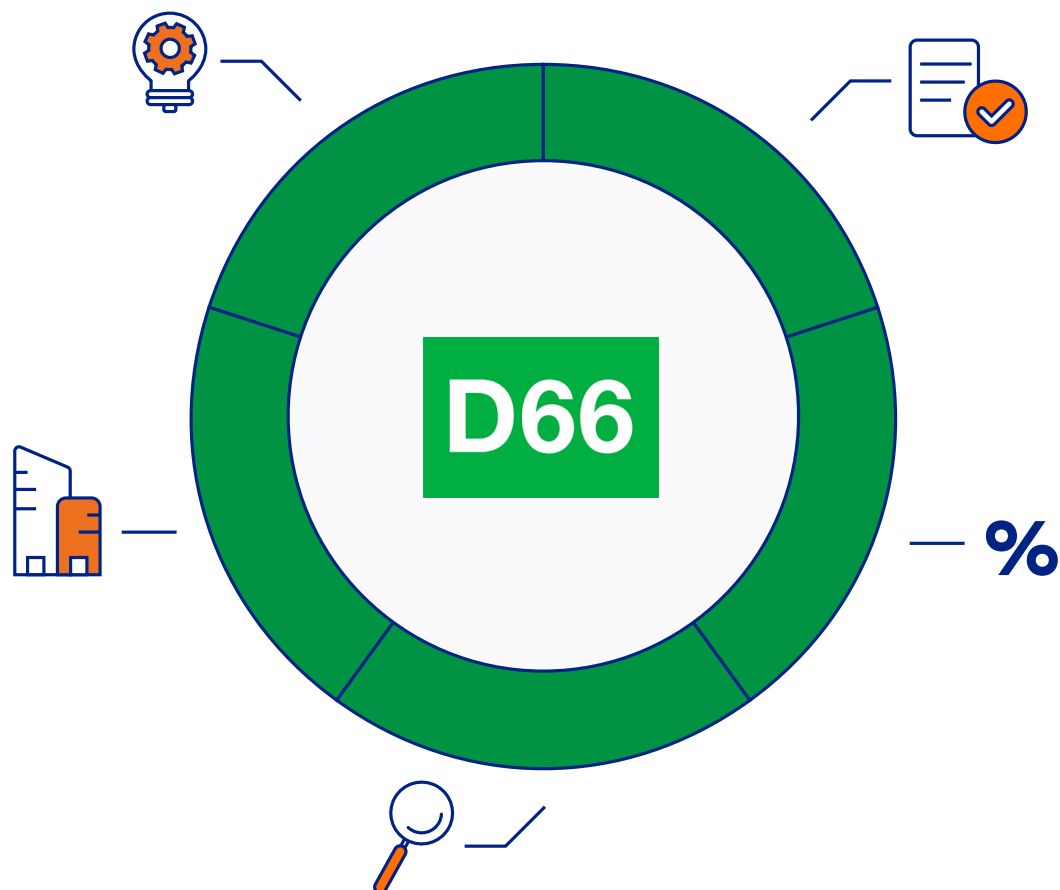
■ Ja maar beperkt

■ Nee

Bron: VVD verkiezingsprogramma 2025

D66

D66 zet in op een bewindspersoon voor Technologie en Innovatie met een eigen begroting. Ook wil de partij een Nationale Investeringsbank voor grote transities. Het Groeifonds wordt daar onderdeel van. D66 wil dat Nederland vooroploopt in de schone maakindustrie: van circulaire bouwmaterialen en groene chemie tot biobased plastics en groene waterstof. Ook wil D66 dat Nederland in 2030 Europees koploper is op het gebied van AI, drones, ruimtevaart en cybersecurity voor defensie.

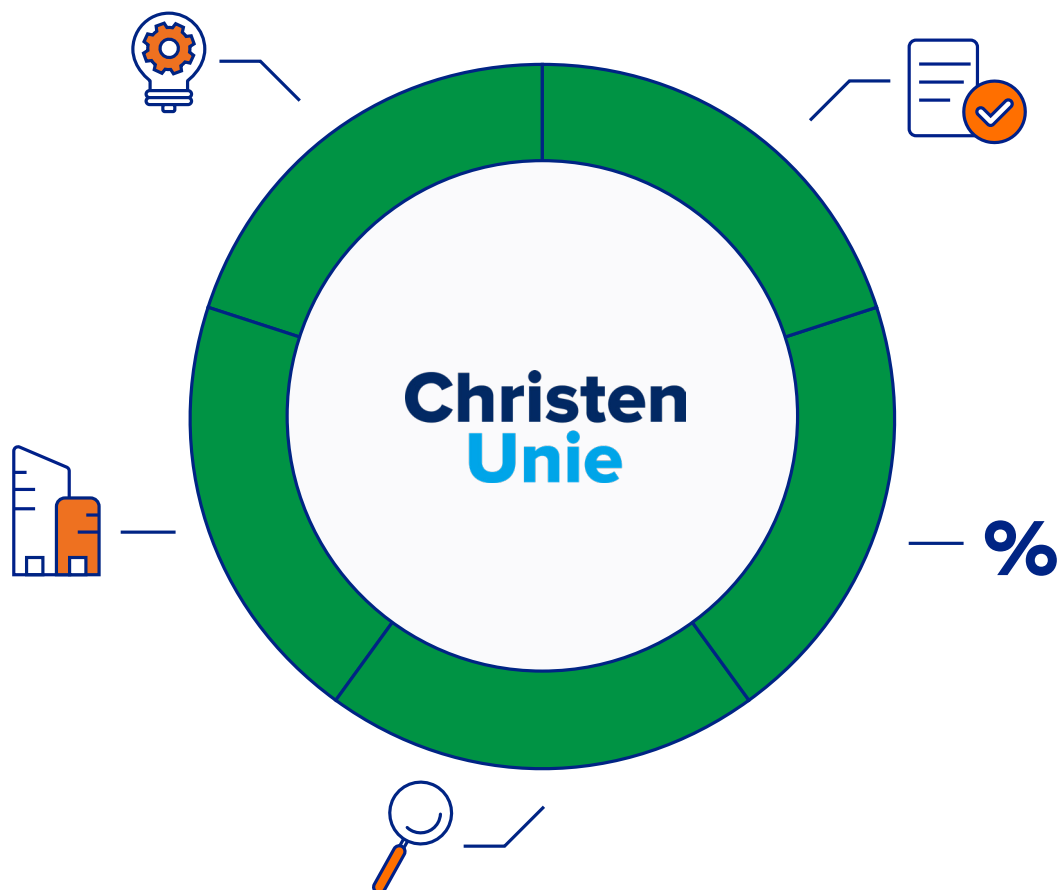

■ Ja ■ Ja maar beperkt ■ Nee

Bron: D66 conceptverkiezingsprogramma 2025

ChristenUnie

De ChristenUnie zet in op een nationale investeringsbank, als voortzetting van InvestNL. De partij wil de toegang van het mkb, start-ups en scale-ups tot groeikapitaal verbeteren, ook via nonbancaire financiers als Qredits. ChristenUnie versterkt regionale industrieclusters, bijvoorbeeld via een investeringsdeal waar huisvesting onderdeel van is. Voor Defensie wil ChristenUnie inzetten op hoogtechnologische capaciteiten. Ook wil de partij innovatie subsidiëren, bijvoorbeeld voor schoon- en emissieloos bouwen.

■ Ja

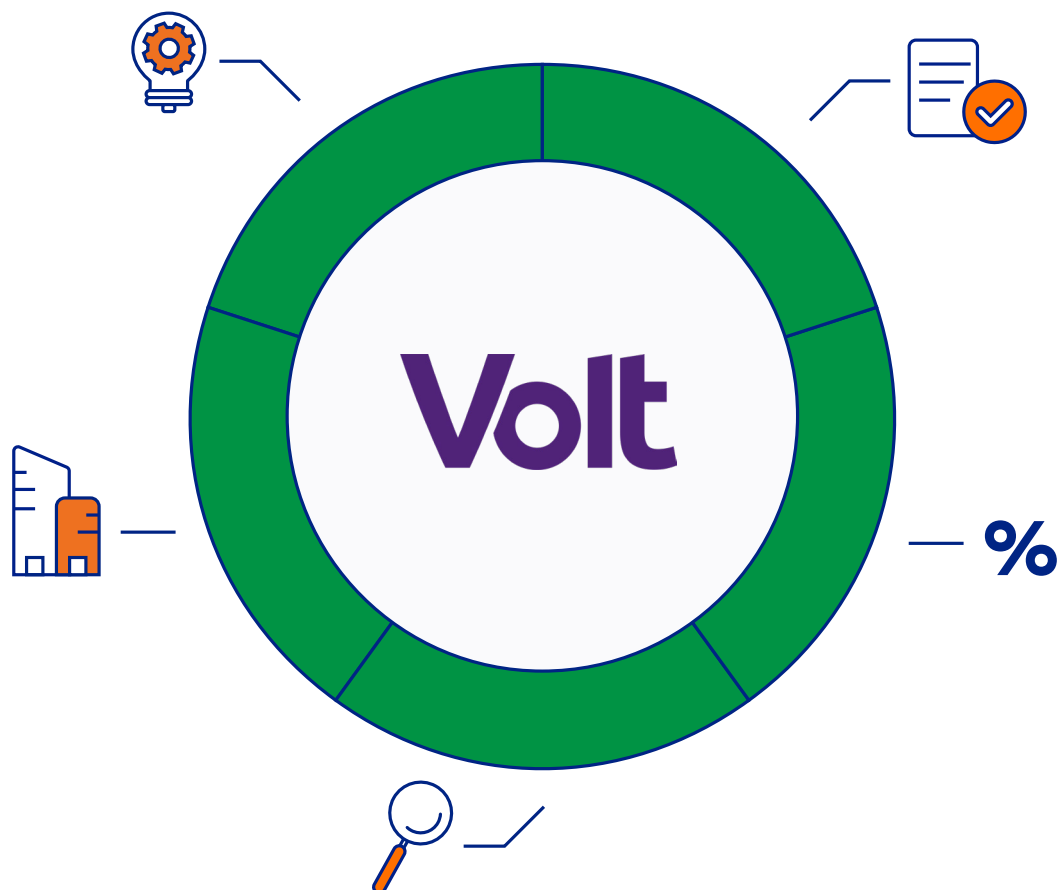
■ Ja maar beperkt

■ Nee

Bron: ChristenUnie conceptverkiezingsprogramma 2025

Volt

Volt wil een Nationale Investeringsbank oprichten. Met de Investeringsbank wil de partij het makkelijker en overzichtelijker maken voor institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen, om mee te investeren. Ten behoeve van verduurzaming en innovatie wil Volt regionale fondsen extra middelen geven om durfkapitaal te kunnen uitlenen aan ondernemers en burgerinitiatieven. Ook zet Volt zich in voor grensoverstijgend wetenschappelijk onderzoek zoals de Einsteintelecoop in de Euregio Maas-Rijn. Volt zet ook in op onderzoek naar nucleaire voortstuwing van vrachtschepen, innovaties in treinvervoer, innovatieve woonvormen en proefdiervrije innovaties.

■ Ja

■ Ja maar beperkt

■ Nee

Bron: Volt conceptverkiezingsprogramma 2025

NSC

Nieuw Sociaal Contract wil een Nationale Groeimarktenstrategie opstellen. Hierin bepalen ze om de tien jaar de sectoren met de hoogste toekomstige verdienkansen voor Nederland. Ook wil de partij een Nationale Investeringsbank oprichten. Samen met de inzet van het bedrijfsleven op het gebied van R&D versterkt NSC de Nederlandse toppositie in Europa op kennisgebieden als fotonica, quantumtechnologie, kunstmatige intelligentie, klimaat- en medische technologie. Ook wil de partij de kennis in de Tweede Kamer versterken, onder meer met een Bureau voor Technologie.

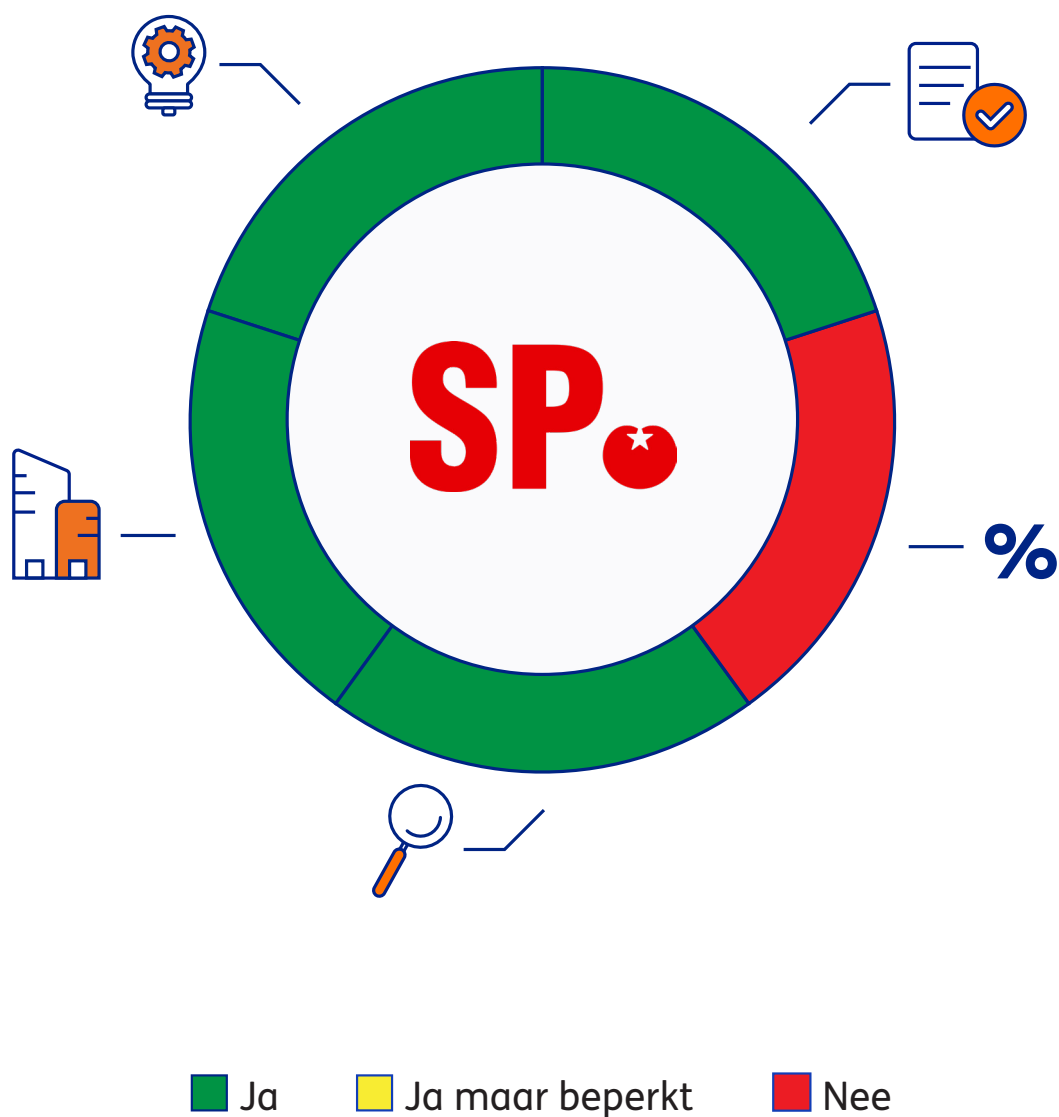

■ Ja ■ Ja maar beperkt ■ Nee

Bron: NSC conceptverkiezingsprogramma 2025

SP

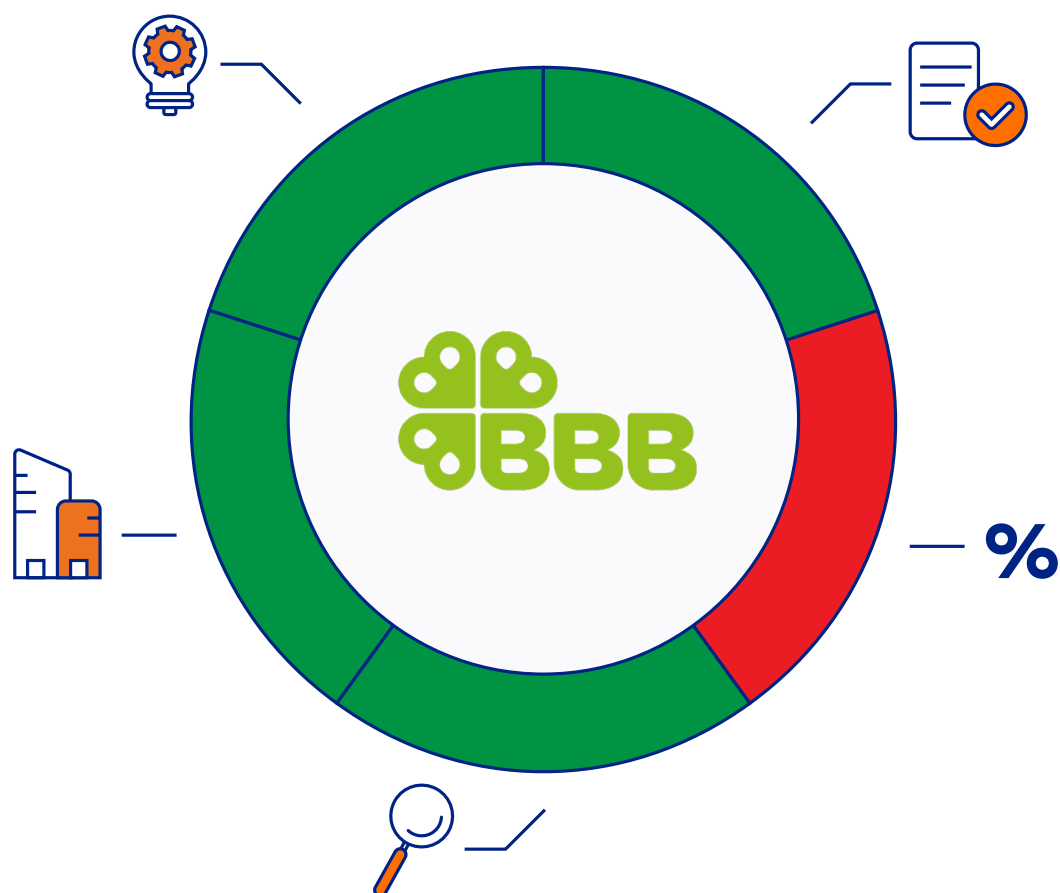
De SP wil investeren in innovatie met een Investeringsfonds voor Vooruitgang. Ook wil de partij een Innovatiewet voor ondersteuning van onderzoek, onderwijs en vakopleidingen, AI, automatisering en robotisering voor zwaar en repeterend werk. De SP wil voor de veiligheid van Nederland investeren in de verdediging tegen asymmetrische oorlogsvoering, zoals cyberaanvallen, desinformatiecampagnes en aanvallen op kritieke infrastructuur, zoals energie en watervoorziening. Belastingvoordelen voor expats schaft de SP af.

Bron: SP conceptverkiezingsprogramma 2025

BBB

De BBB wil de oprichting onderzoeken van een Nationale Investeringsbank. Het doel is het beschikbaar stellen van risicodragend kapitaal voor innovatieve bedrijven in deep tech, agrotech, energietechniek. De BBB wil de SDE++-regeling stoppen en in plaats daarvan innovatie, energiebesparing en slimme infrastructuur ondersteunen. Op het gebied van AI wil BBB investeren in de AI-fabriek in Groningen en lokale AI-hubs. Voor de stikstofproblematiek kijkt de BBB naar innovatie en nieuwe technieken. Ook wil BBB onderzoek ondersteunen naar innovatieve manieren van energie- en warmteopwekking.

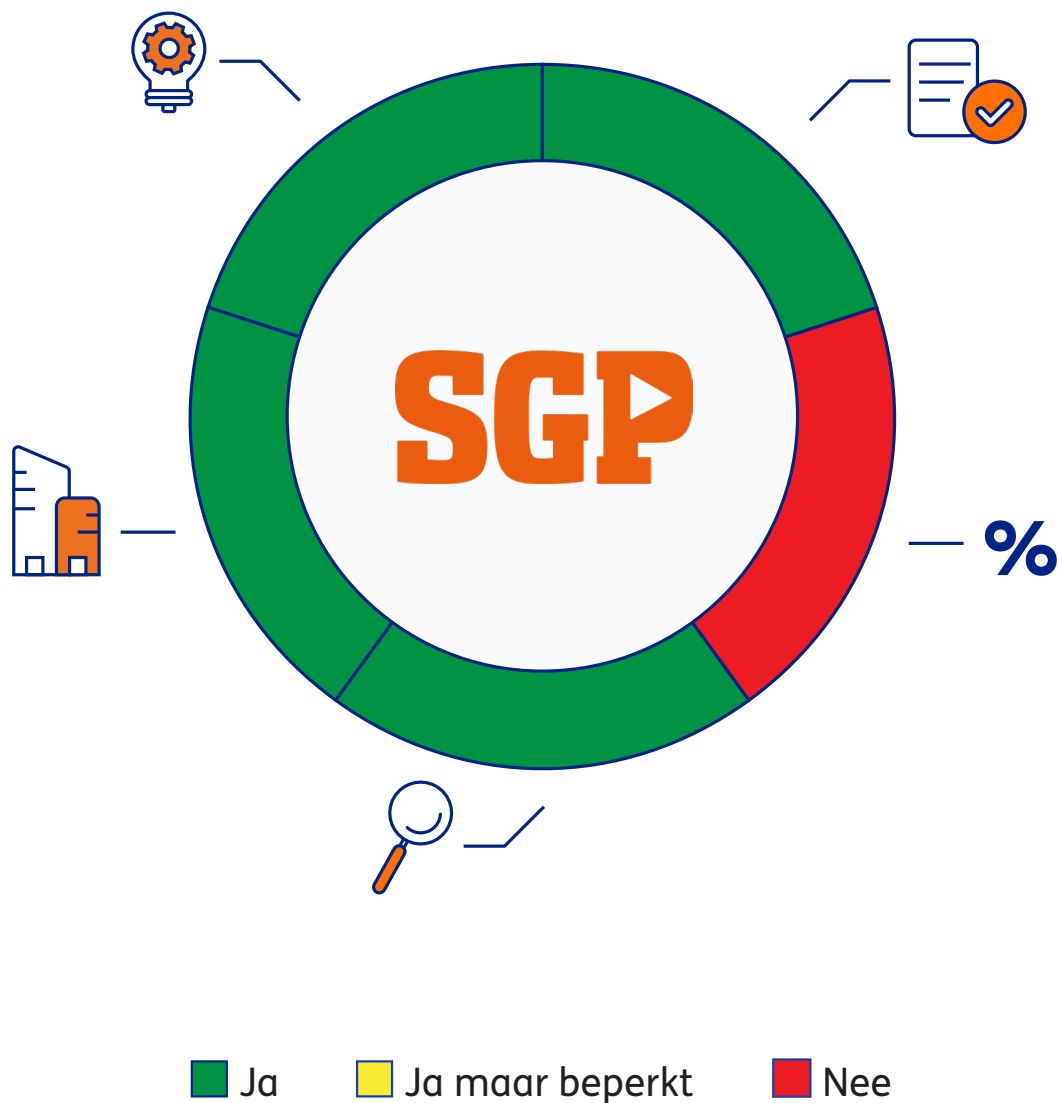

■ Ja ■ Ja maar beperkt ■ Nee

Bron: BBB verkiezingsprogramma 2025

SGP

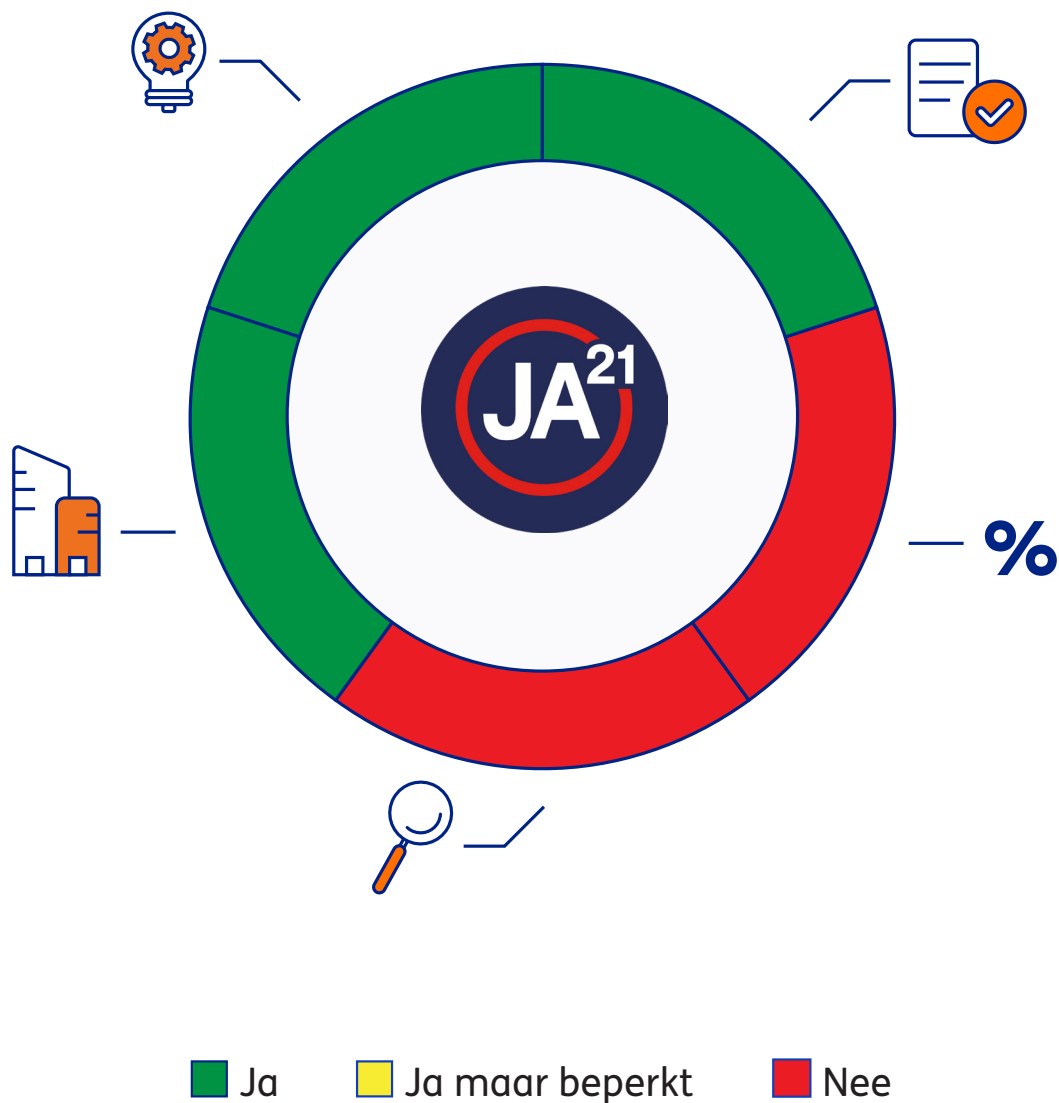
De SGP wil investeren in starters- en stimuleringsbeurzen. Ook keert de durfkapitaalregeling terug. De SGP wil dat de krijgsmacht moderniseert en van moderne dreigingen en oorlogsvoering leert. Nederland investeert daarbij in innovatie, drones, counterdrone-systemen en overige cybercapaciteiten. In de landbouw wil de SGP vereenvoudiging van vergunningverlening met ruimte voor innovatieve technieken mogelijk maken. Op het gebied van energie wil de SGP investeren in innovatieve, duurzame systemen voor langdurige opslag van stroom. Ook wil SGP de ontwikkeling en introductie van onder meer solid-state batterijen stimuleren.

Bron: SGP verkiezingsprogramma 2025

JA21

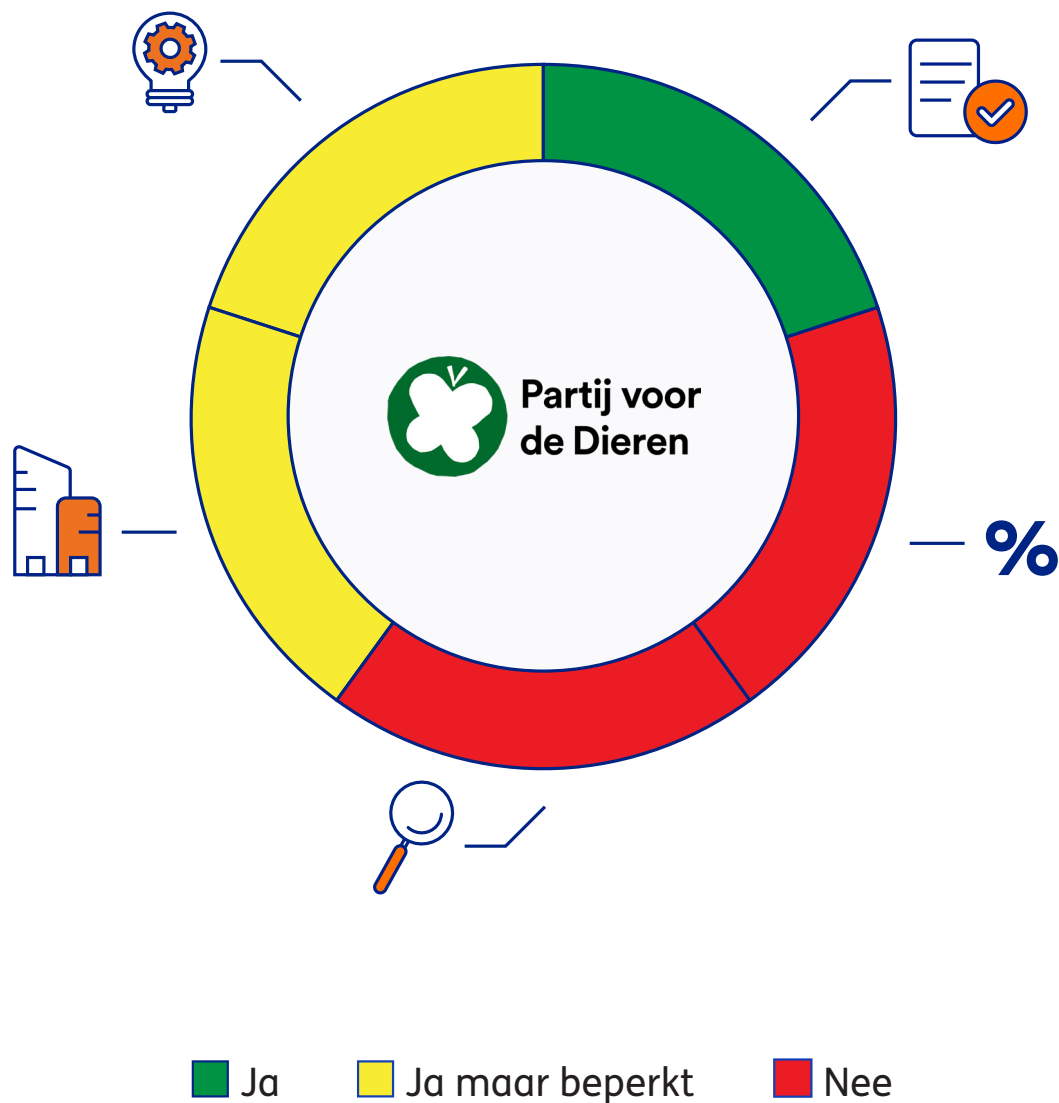
JA21 wil drastische afbouw van subsidies die volgens de partij markten verstoren en innovatie belemmeren. Ook wil de partij innovatie stimuleren door bedrijfskosten voor R&D direct aftrekbaar te maken. JA21 zet in op kernenergie met snel en grootschalig investeren in nieuwe kerncentrales en innovatieve oplossingen zoals SMRs (kleine kerncentrales). Voor Defensie investeert JA21 in satellietcapaciteit en digitale beveiliging van communicatie- en informatie-infrastructuur. Hoewel JA21 op verschillende terreinen innovatie stimuleert bevat het programma geen specifieke langetermijnvisie op het bevorderen van het innovatieklimaat in Nederland.

Bron: JA21 conceptverkiezingsprogramma 2025

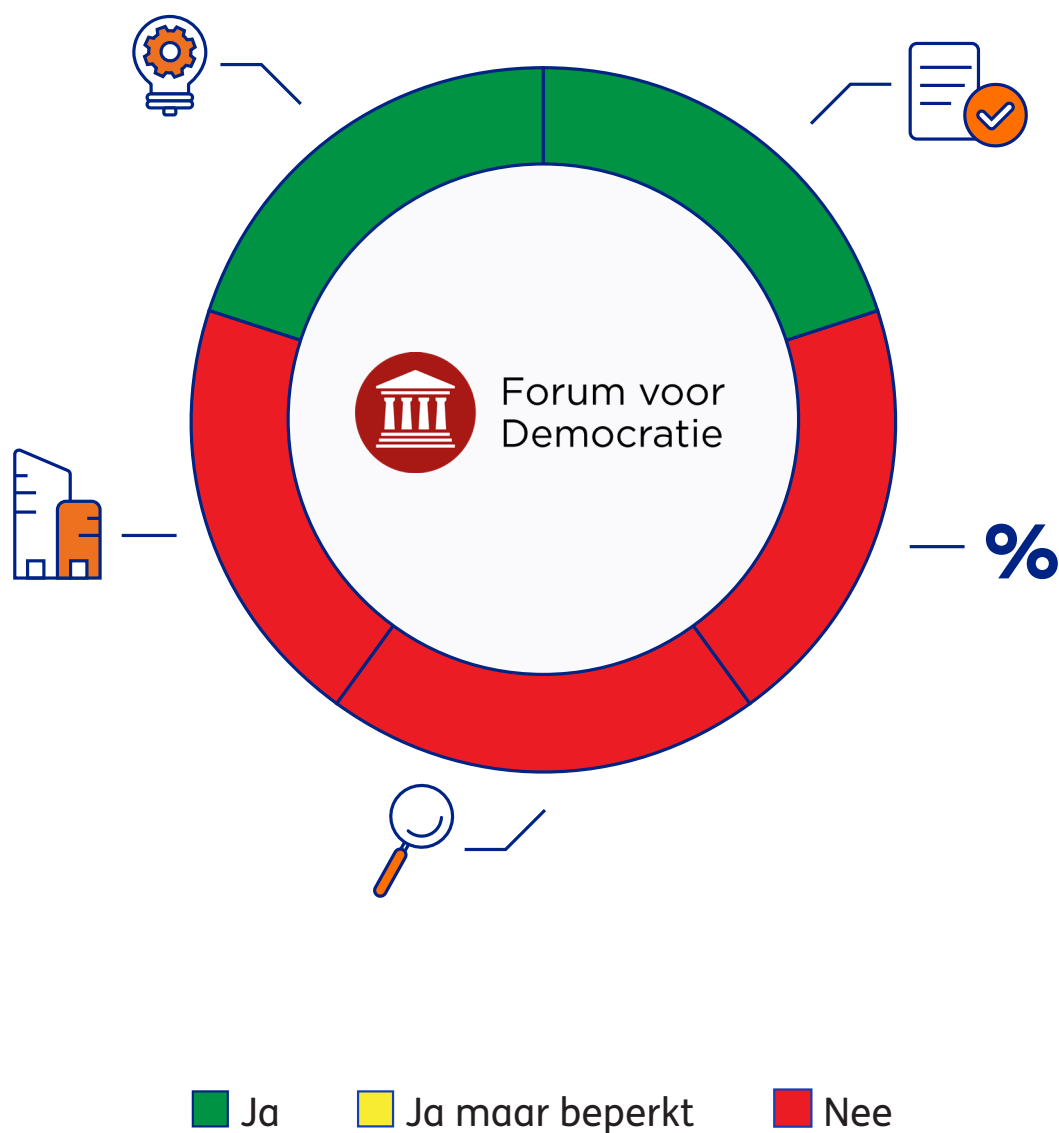
PvdD

PvdD wil dat de overheid investeert in onderzoek dat bijdraagt aan een groene, gezonde, sociale en rechtvaardige maatschappij. De partij stimuleert de ontwikkeling van plantaardige alternatieven voor voedsel. PvdD wil zich meer richten op het ondersteunen van het toekomstbestendige midden- en kleinbedrijf, groene innovaties en lokale initiatieven. De partij wil stoppen met het subsidiëren van de grootste vervuilers. De expatregeling en andere fiscale voordelen voor buitenlandse werknemers schaft de partij af. Hoewel PvdD op een aantal terreinen innovatie stimuleert bevat het programma geen specifieke langetermijnvisie op het bevorderen van het innovatieklimaat in Nederland.

Bron: PvdD conceptverkiezingsprogramma 2025

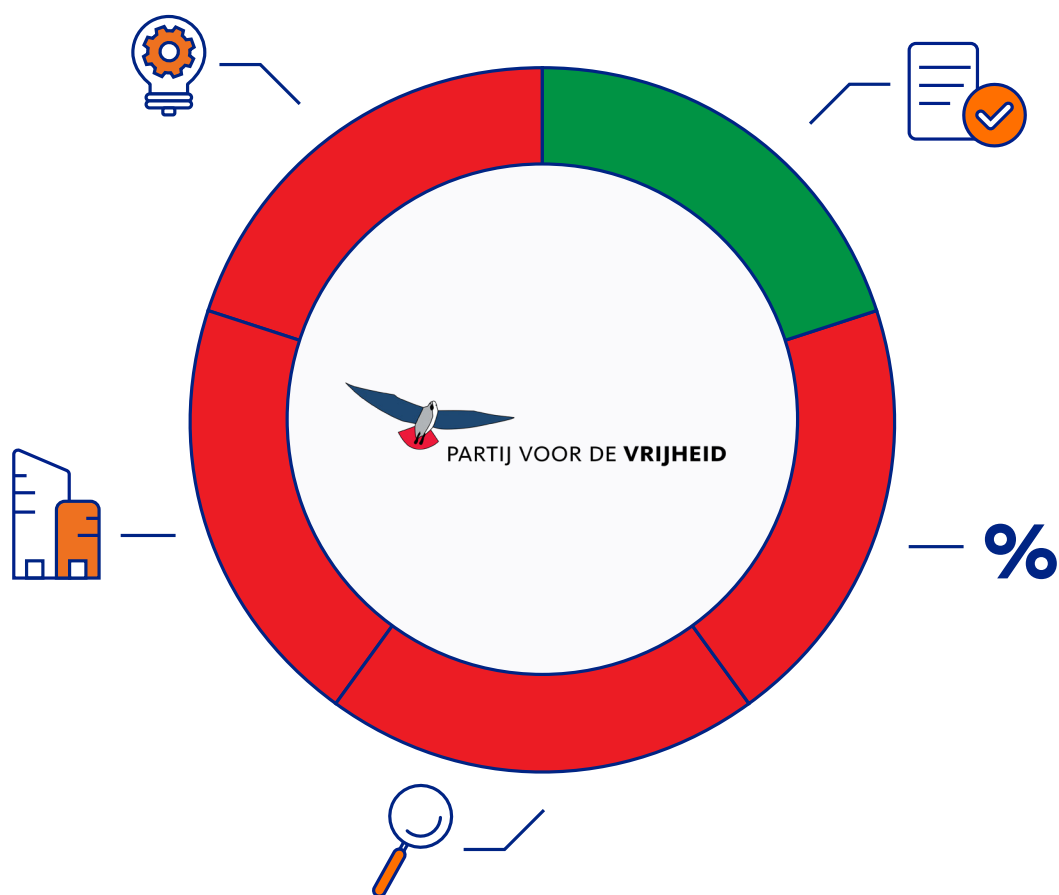
FvD wil investeren in onderzoek naar thorium als bron voor nieuwe energie. Voor Defensie wil de partij de Nederlandse defensie-industrie betrekken bij aanschaf, onderhoud en ontwikkeling van materieel, zodat innovatie en werkgelegenheid in eigen land groeien. Ook wil de partij innovatie van het financiële stelsel omarmen door cryptocurrencies te stimuleren met soepele regels. In de agrarische sector geeft Forum subsidies voor precisielandbouw. Op het gebied van mobiliteit zet de partij in op onder andere onderzoek naar hyperloops. Hoewel FvD op een aantal terreinen innovatie stimuleert bevat het programma geen specifieke langetermijnvisie op het bevorderen van het innovatieklimaat in Nederland.

Bron: FvD verkiezingsprogramma 2025

PVV

De PVV geeft boeren ruimte om te innoveren. Verder heeft de PVV in het concept-verkiezingsprogramma geen plannen opgenomen voor innovatie in Nederland.

■ Ja

■ Ja maar beperkt

■ Nee

Bron: PVV verkiezingsprogramma 2025

DENK

Op het moment van publiceren van de Innovatiemonitor was het verkiezingsprogramma van DENK nog niet bekend.

■ Ja ■ Ja maar beperkt ■ Nee

Disclaimer

In de TNO Innovatiemonitor zijn partijen opgenomen die tenminste één zetel hebben in de Tweede Kamer, of die tenminste één zetel hebben in de Peilingwijzer van 3 september 2025. De partijen staan in volgorde van de Peilingwijzer van 3 september 2025.

TNO innovation
for life

info@tno.nl

